

CZU: 373.3:316.7:398

DOI: 10.36120/2587-3636.v43i1.96-106

**REPERE CURRICULARE ÎN FORMAREA IDENTITĂȚII ETNICE
A ELEVILOR CLASELOR PRIMARE
DIN PERSPECTIVA CULTURII POPULARE**

Luiza Lenuța AXINTE, doctorandă

<https://orcid.org/0009-0001-9771-1401>

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău,
Școala Doctorală Științe ale Educației, Republica Moldova

Natalia STAFIU, doctorandă

<https://orcid.org/0000-0002-1789-9273>

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău,
Școala Doctorală Științe ale Educației, Republica Moldova

Rezumat. Studiul de față își propune să analizeze în ce măsură documentele curriculare în vigoare pentru învățământul primar sprijină formarea identității etnice a elevilor din perspectiva culturii populare. Demersul are la bază o analiză documentară a planului-cadru și a programelor școlare pentru clasele pregătitoare–a IV-a, realizată prin raportare la indicatori teoretici psihopedagogici și identitari. Analiza evidențiază faptul că elementele de cultură populară sunt prezente în curriculumul primar într-o manieră neuniformă și, în mare parte, implicită, fiind valorificate cu precădere în cadrul disciplinelor artistice și socio-umane. Deși există premise curriculare favorabile pentru formarea identității etnice, acestea nu sunt integrate într-o viziune curriculară coerentă și explicită. Rezultatele studiului subliniază necesitatea valorificării sistematice a culturii populare în educația primară, în concordanță cu particularitățile de dezvoltare ale elevilor, și fundamentează formularea unor recomandări curriculare și didactice adresate învățătorilor.

Cuvinte-cheie: identitate etnică, cultură populară, curriculum școlar, învățământ primar, educație identitară.

**CURRICULAR POINTS IN THE FORMATION OF ETHNIC IDENTITY OF
PRIMARY STUDENTS FROM THE PERSPECTIVE OF POPULAR CULTURE**

Abstract. The present study aims to analyze the extent to which the current curricular documents for primary education support the formation of pupils' ethnic identity from the perspective of folk culture. The research is based on a documentary analysis of the framework curriculum and school syllabi for preparatory to fourth grades, conducted using psychopedagogical and identity-based theoretical indicators. The analysis reveals that elements of folk culture are unevenly and mostly implicitly integrated into the primary school curriculum, being more visible within artistic and socio-human disciplines. Although there are favorable curricular premises for ethnic identity formation, they are not embedded within a coherent and explicit curricular framework. The findings highlight the need for a systematic integration of folk culture in primary education, in accordance with pupils' developmental characteristics, and provide a basis for formulating curricular and didactic recommendations addressed to primary school teachers.

Keywords: folk culture, school curriculum, primary education, identity education, ethnic identity.

Conform documentelor curriculare în vigoare, [11] ciclul primar în sistemul românesc de învățământ cuprinde *Clasa Pregătitoare, Clasa I, Clasa a II-a, Clasa a III-a, Clasa a IV-a* reprezentând prima etapă a școlarității obligatorii. Această perioadă corespunde unei etape esențiale în dezvoltarea psihică a copilului, caracterizată prin trecerea de la activitatea ludică specifică vârstei preșcolare la activitatea de învățare structurată și sistematică, mediată instituțional de școală.

Din punct de vedere psihologic, elevii claselor primare se situează în stadiul operațiilor concrete. În acest stadiu al dezvoltării psihologice gândirea este intuitivă și concretă, există nevoia de suport afectiv și de valorizare a experienței directe [9, p. 97–101]. În această etapă, copilul pune bazele reprezentărilor despre sine și despre lume prin: acțiune, imitație și participare. Aceste concepte conferă un rol central mediului educațional în structurarea personalității.

În plan psihosocial, perioada aceasta corespunde stadiului dezvoltării sentimentului de competență și apartenență, în care copilul este interesat de validarea socială. Tot acum se formează și se consolidează primele repere identitare stabile. E. Erikson subliniază faptul că succesul educațional și integrarea socială în această etapă de vârstă contribuie la dezvoltarea unei imagini de sine pozitive și la consolidarea identității personale și sociale [5, p. 258–260].

În plan pedagogic, literatura de specialitate evidențiază faptul că educația primară are un rol formativ determinant, întrucât în această etapă se realizează interiorizarea valorilor, normelor și modelelor culturale de bază. C. Cucos arată că educația la vârsta școlară mică este profund axiologică, vizând nu doar achizițiile cognitive, ci și formarea dimensiunii valorice și identitare a personalității [4, p. 112–114].

În acest context, identitatea etnică începe să se contureze prin raportarea copilului la familie, comunitate și școală, precum și prin contactul sistematic cu valorile culturale ale mediului de viață. N. Silistraru subliniază că formarea conștiinței identitare este un proces gradual, care trebuie susținut educațional încă din primele etape ale școlarității, prin experiențe culturale semnificative și coerente [10, p. 21–23].

Cultura populară, prin caracterul său narativ, simbolic și experiențial, se dovedește a fi deosebit de adecvată particularităților de dezvoltare ale elevilor din ciclul primar. Formele culturii populare – basmul, povestea, jocul tradițional, cântecul, ritualul – valorifică mecanisme psihice specifice acestei vârste: imitația, participarea, afectivitatea și repetarea. V. Pâslaru consideră că aceste forme culturale facilitează transmiterea valorilor identitare prin trăire directă și participare comunitară, fiind accesibile copilului fără a solicita operații cognitive abstracte [8, p. 58–60].

Din această perspectivă, parcursul educațional al elevilor claselor primare reprezintă o etapă-cheie pentru fundamentarea identității etnice, iar modul în care cultura populară este integrată în curriculumul școlar capătă o relevanță psihopedagogică majoră. Analiza

documentelor curriculare se impune, astfel, ca demers necesar pentru a evidenția în ce măsură conținuturile educaționale sunt adecvate stadiilor de dezvoltare ale elevilor și valorifică potențialul formativ al culturii populare în procesul de formare a identității etnice.

Formarea identității etnice în raport cu nevoile fundamentale ale copilului

Din perspectivă psihologică, procesul de formare a identității este strâns legat de satisfacerea nevoilor fundamentale ale individului. Modelul ierarhic al nevoilor umane, elaborat de A. Maslow, evidențiază faptul că nevoile de apartenență, acceptare și stimă ocupă un loc central în dezvoltarea personalității, fiind esențiale pentru construirea unei identități stabile [7, p. 43–45].

În perioada dezvoltării specifică claselor primare, după satisfacerea nevoilor fiziologice și de securitate, copilul manifestă nevoia de apartenență la grup, de integrare socială și de recunoaștere. Elevii pot exprima aceste nevoi prin dorința de a face parte din comunitatea clasei, a familiei și, implicit, a comunității culturale din care fac parte. În acest sens, identitatea etnică poate fi înțeleasă ca o formă specifică de răspuns la nevoia de apartenență, oferind copilului repere culturale stabile și un sentiment de continuitate și siguranță afectivă [6, p. 38–40].

Educația primară are un rol determinant în medierea satisfacerii acestor nevoi, întrucât școala constituie primul cadru instituțional în care copilul experimentează apartenența la un grup social structurat. N. Silistraru subliniază că formarea identității presupune nu doar achiziții cognitive, ci și trăiri afective și experiențe de integrare, care conferă copilului sentimentul de valoare personală și socială [10, p. 24–26].

În acest context, *cultura populară* se dovedește a fi un instrument educațional adecvat pentru satisfacerea nevoilor de apartenență și stimă ale elevilor din ciclul primar. Prin participarea la activități culturale tradiționale: povestiri, jocuri populare, cântece, ritualuri, copilul trăiește experiențe împreună cu grupul care consolidează sentimentul de apartenență la comunitate și favorizează interiorizarea valorilor identitare. Pâslaru V. evidențiază faptul că aceste experiențe culturale au un puternic impact formativ, deoarece ele răspund simultan nevoilor afective și identitare ale copilului [8, p. 59–61].

Literatura pedagogică subliniază faptul că documentele curriculare manifestă un rol formativ în sistemul educațional, exprimând valorile și finalitățile considerate esențiale pentru dezvoltarea personalității elevilor. L. Antonesei arată că analiza curriculumului permite identificarea orientărilor axiologice ale educației și a modului în care acestea sunt transpuse în conținuturi educaționale concrete, adaptate particularităților de vârstă ale elevilor [1, p. 41–43]. În acest context, integrarea culturii populare în curriculumul primar capătă o semnificație psihopedagogică deosebită, întrucât formele sale de expresie răspund direct nevoilor afective și identitare ale copilului. Educația prin cultură populară contribuie la formarea sentimentului de apartenență și la consolidarea identității etnice prin experiențe

colective semnificative, adecvate stadiilor de dezvoltare cognitivă și emoțională ale elevilor [4, p. 113–115].

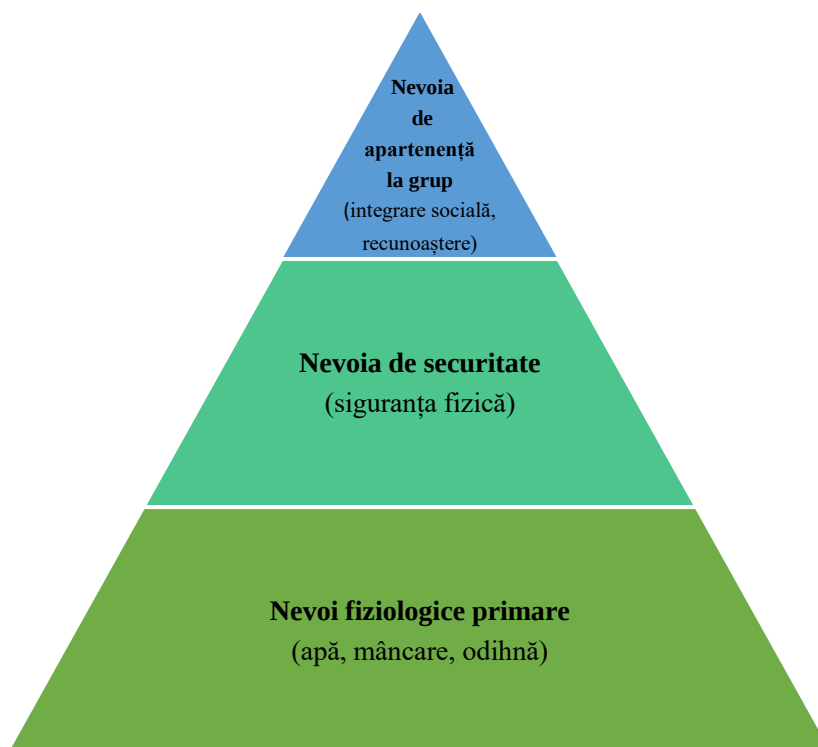

Figura nr. 1 Satisfacerea nevoilor fundamentale ale elevilor din clasele primare

Prin urmare, se impune **analiza documentelor curriculare** pentru ciclul primar, *în vederea identificării elementelor de conținut care valorifică cultura populară și a evaluării măsurii în care acestea sunt adecvate particularităților de dezvoltare ale elevilor*. Un asemenea demers permite evidențierea relației dintre obiectivele curriculare și nevoile psihopedagogice ale copilului, oferind o bază teoretică solidă pentru formularea unor concluzii și recomandări curriculare relevante din perspectiva formării identității etnice.

Identitatea etnică reprezintă o componentă fundamentală a identității sociale și culturale a individului, fiind definită prin asumarea apartenenței la un grup etnic și prin interiorizarea valorilor, tradițiilor, limbii, simbolurilor și modelelor culturale specifice acestuia. Din perspectivă sociopsihologică, identitatea etnică se construiește etapă cu etapă, prin procese de socializare și educație, în strânsă colaborare cu mediul familial, comunitar și școlar.

P. Iluț subliniază că identitatea etnică nu este un dat biologic, ci un construct social și cultural, rezultat al interacțiunii dintre individ și contextul socio-cultural în care acesta se dezvoltă [6, p. 31–33]. În acest sens, educația are un rol esențial în medierea procesului de formare a identității etnice, prin transmiterea valorilor culturale și prin crearea unor contexte de apartenență și recunoaștere socială.

Din perspectivă pedagogică, identitatea etnică este strâns legată de dimensiunea axiologică a educației. N. Silistraru evidențiază faptul că formarea identității presupune

interiorizarea valorilor fundamentale ale comunității, iar școala are responsabilitatea de a susține acest proces printr-un demers educațional coerent și sistematic [10, p. 19–21]. În ciclul primar, aceste valori sunt asimilate predominant prin experiențe concrete, afective și relaționale, nu prin reflecție abstractă. În acest cadru, identitatea etnică se formează inițial în mod implicit, prin trăirea apartenenței la comunitate, urmând ca ulterior să fie conștientizată și asumată. Această particularitate conferă educației primare un rol determinant în fundamentarea identității etnice, prin crearea unor experiențe educaționale relevante din punct de vedere cultural.

Pentru a evidenția în mod sintetic relația dintre stadiile dezvoltării psihopedagogice, nevoile copilului și potențialul formativ al culturii populare în procesul de formare a identității etnice, aceste repere teoretice au fost sistematizate în *Tabelul nr.1*, care constituie baza de raportare pentru analiza documentelor curriculare realizată în studiul de față.

Tabel nr. 1 Corelarea stadiilor dezvoltării psihopedagogice cu nevoile copilului și formarea identității etnice prin cultura populară (clasele Pregătitoare–a IV-a)

Nivel de școlaritate	Particularități psihopedagogice dominante	Nevoi fundamentale (Maslow)	Forme de cultură populară adecvate	Implicații pentru formarea identității etnice
Clasa Pregătitoare	Gândire intuitivă, imitație, afectivitate accentuată, nevoie de securitate	Securitate, apartenență	Povestea, basmul, jocul tradițional, cântecul	Primele repere identitare; trăirea apartenenței
Clasa I	Gândire concret-intuitivă, receptivitate emoțională, participare activă	Apartenență, acceptare	Jocuri colective, cântece populare, ritualuri simple	Consolidarea sentimentului de „noi”
Clasa a II-a	Stabilizarea comportamentelor sociale, cooperare	Apartenență, stimă	Tradiții, obiceiuri, activități practice	Interiorizarea valorilor comunității
Clasa a III-a	Operații concrete, structurare cognitivă, reflecție elementară	Stimă, recunoaștere	Jocuri tradiționale complexe, dansuri, legende	Conștientizarea apartenenței culturale
Clasa a IV-a	Gândire logică concretă, interes pentru trecut și simboluri	Stimă, valorizare socială	Legende istorice, tradiții, simboluri culturale	Asumarea identității etnice incipiente

Datele sintetizate în tabel evidențiază faptul că formarea identității etnice în ciclul primar este strâns corelată cu particularitățile dezvoltării psihopedagogice și cu satisfacerea nevoilor fundamentale ale copilului. Cultura populară oferă forme educaționale adecvate fiecărei etape de dezvoltare, facilitând interiorizarea valorilor identitare prin experiență, participare și trăire afectivă. Această corelare justifică necesitatea valorificării sistematice a culturii populare în curriculumul primar și fundamentează analiza documentelor curriculare realizată în studiul de față.

Cultura populară constituie expresia experienței istorice, spirituale și morale a unei comunități, fiind transmisă din generație în generație prin creații folclorice, tradiții, obiceiuri, ritualuri, jocuri și cântece. Din perspectiva patrimoniului cultural imaterial, cultura populară reprezintă o formă vie de cultură, caracterizată prin dinamism, oralitate și participare comunitară. Pâslaru V. Pâslaru V. consideră cultura populară un ansamblu de valori și practici cu rol educativ, care asigură continuitatea culturală și facilitează transmiterea identității comunitare [8, p. 54–56]. Aceste valori sunt interiorizate nu prin învățare formală, ci prin experiență directă, participare și trăire afectivă, aspecte esențiale pentru educația copiilor de vârstă școlară mică.

Din perspectivă educațională, cultura populară îndeplinește multiple funcții: formativă, axiologică, identitară și socializatoare. C.Cucoș evidențiază faptul că educația prin cultură presupune valorificarea patrimoniului cultural ca fundament al formării personalității, contribuind la dezvoltarea dimensiunii valorice și identitare a elevului [3, p. 109–111].

În ciclul primar, formele culturii populare – basmul, legenda, jocul tradițional, cântecul, proverbul – sunt deosebit de adecvate particularităților de vârstă ale elevilor, întrucât valorifică gândirea concretă, afectivitatea și nevoia de apartenență. Astfel, expresiile culturii populare contribuie semnificativ la dezvoltarea identității etnice, având un rol formativ pronunțat.

Educația primară reprezintă etapa în care se pun bazele formării personalității elevului, inclusiv ale identității sale culturale și etnice. În această perioadă, școala acționează ca principal factor de socializare secundară, completând și structurând influențele educaționale ale familiei și comunității. Curriculumul școlar joacă un rol central în acest proces, întrucât reflectă valorile și finalitățile educaționale asumate la nivel instituțional. L. Antonesei arată că analiza curriculumului permite identificarea orientărilor axiologice ale educației și a modului în care acestea sunt transpuse în conținuturi educaționale cu rol formativ [1, p. 39–41].

În raport cu formarea identității etnice, curriculumul poate funcționa fie ca factor de susținere, prin integrarea coerentă a elementelor de cultură populară, fie ca factor de neutralizare, atunci când aceste elemente sunt absente sau tratate marginal. S. Baci subliniază că educația identitară necesită repere curriculare clare și consecvente, adaptate specificului cultural și vârstei elevilor [2, p. 45–47].

Prin urmare, analiza documentelor curriculare pentru ciclul primar devine un demers teoretic și practic necesar, întrucât permite evaluarea măsurii în care curriculumul valorifică potențialul formativ al culturii populare și răspunde nevoilor psihopedagogice ale elevilor în procesul de formare a identității etnice.

Tabel nr. 2 Indicatori teoretici pentru analiza curriculară a formării identității etnice a elevilor din ciclul primar din perspectiva culturii populare

Dimensiune teoretică	Definire sintetică	Indicatori curriculari	Exemple de elemente de conținut	Discipline relevante
Apartenență culturală	Sentimentul de a face parte dintr-o comunitate etnoculturală	Prezența tradițiilor, obiceiurilor și practicilor comunitare	Tradiții locale, sărbători, obiceiuri	Muzică și mișcare, Educație civică, Istorie
Continuitate culturală	Transmiterea valorilor și tradițiilor între generații	Texte și creații cu caracter tradițional	Basme, legende, proverbe, ghicitori	Comunicare în limba română / Limba și literatura română
Participare comunitară	Implicarea activă în viața culturală a grupului	Activități colective și experiențiale	Jocuri tradiționale, dansuri, activități practice	Joc și mișcare, Arte vizuale și abilități practice
Valori identitare	Interiorizarea valorilor morale și culturale ale comunității	Prezența valorilor culturale și simbolice	Respectul pentru tradiții, simboluri naționale	Educație civică, Istorie
Identitate simbolică	Raportarea la simboluri culturale și etnice	Utilizarea simbolurilor culturale	Costume populare, motive tradiționale	Arte vizuale și abilități practice, Muzică și mișcare
Memorie culturală	Cunoașterea trecutului cultural și istoric	Conținuturi legate de trecut și patrimoniu	Legende istorice, tradiții străvechi	Istorie, Geografie

Indicatorii teoretici prezentați în tabel au fost utilizați ca repere în analiza documentelor curriculare pentru ciclul primar, în vederea identificării și interpretării elementelor de conținut care sprijină formarea identității etnice a elevilor prin intermediul culturii populare. Acești indicatori permit o abordare sistematică și coerentă a curriculumului, asigurând corelarea dintre fundamentele teoretice și analiza propriu-zisă a programelor școlare.

Demersul realizat are caracter analitic și descriptiv și vizează **analiza documentelor curriculare oficiale în vigoare pentru învățământul primar**, din perspectiva formării identității etnice a elevilor prin intermediul culturii populare. Analiza nu presupune un design experimental sau o intervenție pedagogică, ci se concentrează asupra intenționalității curriculare, așa cum este aceasta reflectată în structura planului-cadru și în conținuturile programelor școlare. Programele școlare analizate sunt documente curriculare oficiale, elaborate și aprobate de Ministerul Educației Naționale din România, în conformitate cu cadrul normativ în vigoare la momentul elaborării acestora. Aceste documente stabilesc finalitățile educaționale, competențele generale și specifice, conținuturile și orientările metodologice pentru disciplinele din ciclul primar și constituie cadrul de referință al analizei curriculare realizate. A fost utilizată **analiza documentară de conținut**, aplicată documentelor curriculare normative. Această metodă permite

identificarea, clasificarea și interpretarea elementelor de conținut relevante pentru cultura populară și pentru dimensiunea identitară a educației primare, în raport cu particularitățile psihopedagogice ale elevilor.

Obiectul analizei îl constituie documentele curriculare naționale pentru ciclul primar (clasa pregătitoare – clasa a IV-a), respectiv:

- planul-cadru pentru învățământul primar;
- programele școlare aferente disciplinelor studiate în ciclul primar, aprobate prin ordine ale Ministerului Educației Naționale.

Scopul analizei constă în *identificarea și interpretarea elementelor de conținut curricular care sprijină formarea identității etnice a elevilor din ciclul primar din perspectiva culturii populare*, precum și în *evidențierea ponderii reale acordate acestora în structura planului de învățământ*. Analiza documentelor curriculare s-a realizat pe baza **indicatorilor teoretici operaționalizați**, sintetizați în *Tabelul 1* și *Tabelul 2*. În mod concret, au fost avute în vedere următoarele criterii:

- prezența explicită sau implicită a elementelor de cultură populară;
- tipul formelor de cultură populară valorificate (nativă, muzicală, ludică, practică, simbolică);
- relevanța conținuturilor pentru formarea identității etnice;
- adecvarea conținuturilor la particularitățile de vârstă și la nevoile psihopedagogice ale elevilor;
- ponderea disciplinelor în planul-cadru (număr de ore/săptămână).

Rezultatele analizei sunt sintetizate în tabelul de mai jos:

**Analiza documentelor curriculare pentru clasele primare
din perspectiva formării identității etnice prin cultura populară**

Disciplina	Clase	Nr. ore / săptămână (plan-cadru)	Elemente de cultură populară identificate	Dimensiuni identitare vizate	Grad de sprijin pentru formarea identității etnice
Comunicare în limba română	CP-II	5-7	Basme, povești, texte cu specific tradițional, proverbe	Continuitate culturală, memorie culturală	Ridicat
Limba și literatura română	III-IV	5	Texte literare cu tematică tradițională, legende	Continuitate culturală, valori identitare	Ridicat
Matematică și explorarea mediului	CP-II	4-5	–	–	Inexistent
Matematică	III-IV	4	–	–	Inexistent
Științe ale naturii	III-IV	1	Relația om-natură	Indirect	Scăzut

Curricular points in the formation of ethnic identity
of primary students from the perspective of popular culture

Muzică și mișcare	CP–IV	1–2	Cântece populare, jocuri muzicale, dansuri tradiționale	Apartenență, participare comunitară	Ridicat
Arte vizuale și abilități practice	CP–IV	1–2	Motive decorative tradiționale, obiecte artizanale	Identitate simbolică, valori culturale	Mediu
Joc și mișcare	III–IV	1–2	Jocuri tradiționale ale copiilor	Apartenență, participare	Mediu
Dezvoltare personală	CP–II	1	Familie, comunitate, tradiții	Apartenență	Scăzut
Educație civică	III–IV	1	Tradiții, sărbători, simboluri naționale	Valori identitare, apartenență	Mediu
Istorie	IV	1	Tradiții, obiceiuri, legende istorice	Memorie culturală, identitate etnică	Ridicat
Geografie	IV	1	Localitatea natală, ocupații tradiționale	Apartenență spațială	Scăzut–mediu

Analiza evidențiază faptul că elementele de cultură populară sunt prezente în curriculumul primar în mod diferențiat, atât sub aspectul explicării conținuturilor, cât și al ponderii orare alocate disciplinelor. Disciplinele cu potențial identitar ridicat beneficiază, în general, de un număr redus de ore săptămânale, în timp ce disciplinele cu pondere mare în Planul-cadru nu includ conținuturi relevante pentru formarea identității etnice.

Analiza documentelor curriculare pentru ciclul primar arată că ***formarea identității etnice a elevilor din perspectiva culturii populare este prezentă în curriculum într-o manieră neuniformă și preponderent implicită.*** Elementele de cultură populară sunt integrate diferențiat la nivelul disciplinelor, atât sub aspectul explicării conținuturilor, cât și al ponderii orare alocate acestora în planul-cadru.

Disciplinele din aria *Limbă și comunicare (Comunicare în limba română, Limba și literatura română)* oferă un suport important pentru continuitatea culturală și memoria culturală, prin valorificarea basmelor, legendelor și a textelor cu specific tradițional. Cu toate acestea, dimensiunea identitară nu este formulată explicit ca finalitate educațională, fiind realizată indirect, prin conținuturi literare cu potențial formativ.

Un sprijin explicit pentru formarea identității etnice se regăsește în disciplinele artistice și socio-umane, în special *Muzică și mișcare* și *Istorie*, care includ în mod direct conținuturi de cultură populară și patrimoniu cultural. Cu toate acestea, analiza planului-cadru relevă faptul că aceste discipline beneficiază de un număr redus de ore săptămânale, ceea ce limitează impactul lor formativ sistematic asupra identității elevilor.

Disciplinele cu pondere mare în planul-cadru, precum *Matematica* și *Matematica și explorarea mediului*, nu includ conținuturi relevante pentru cultura populară, ceea ce indică o neutralitate culturală a acestora în raport cu formarea identității etnice. În același timp, discipline precum *Educație civică*, *Arte vizuale și abilități practice* și *Joc și mișcare*

prezintă un potențial identitar mediu, care depinde în mare măsură de inițiativa și competența culturală a cadrului didactic.

În ansamblu, rezultatele analizei indică existența unor premise curriculare favorabile, dar insuficient valorificate la nivel instituțional, pentru formarea identității etnice a elevilor prin cultura populară. Curriculumul primar permite integrarea elementelor identitare, însă nu oferă repere explicite și coerente care să asigure o abordare sistematică și echilibrată a acestei dimensiuni educaționale.

Pe baza analizei documentelor curriculare pentru ciclul primar, se pot afirma **concluziile**:

- formarea identității etnice a elevilor din clasele primare din perspectiva culturii populare nu constituie o finalitate curriculară ci este realizată fragmentar, indirect și diferențiat, în funcție de specificul disciplinelor.
- Curriculumul primar reflectă prezența elementelor de cultură populară sub forme variate (narrative, muzicale, ludice, simbolice) însă acestea nu sunt integrate într-o viziune curriculară unitară privind educația identitară.
- există un dezechilibru între potențialul identitar al disciplinelor și ponderea acestora în planul-cadru, fapt care limitează eficiența formării identității etnice în mod sistematic.
- analiza confirmă faptul că vârsta școlară mică reprezintă o etapă favorabilă pentru formarea identității etnice, deoarece particularitățile psihopedagogice ale elevilor permit interiorizarea valorilor culturale prin experiență, participare și trăire afectivă.
- În acest context, cultura populară se dovedește a fi o resursă educațională adecvată, dar insuficient valorificată curricular.

Recomandări. Având în vedere rezultatele analizei și concluziile formulate, pot fi înaintate următoarele recomandări cu caracter aplicativ, adresate învățătorilor din ciclul primar:

- valorificarea sistematică a culturii populare în activitățile didactice, nu doar ca suport ilustrativ, ci ca instrument de formare identitară.
- integrarea basmelor, legendelor, proverbelor și ghicitorilor în activitățile de comunicare, cu accent pe valorile și simbolurile culturale transmise.
- utilizarea jocurilor tradiționale, a cântecelor populare și a dansurilor ca mijloace de cultivare a sentimentului de apartenență și de stimulare a participării comunitare.
- corelarea conținuturilor curriculare cu specificul cultural local, în vederea consolidării legăturii dintre elev și comunitatea de apartenență.
- crearea unor contexte educaționale experiențiale (proiecte, activități tematice, serbări tradiționale) care să permită contactul direct cu manifestările culturii populare.
- abordarea integrată a educației identitare prin corelarea conținuturilor provenite din diferite discipline.
- adaptarea activităților la particularitățile de vârstă ale elevilor, prin valorificarea dimensiunii afective, a jocului și a participării active.

- dezvoltarea competenței culturale a cadrelor didactice prin programe de formare continuă orientate spre educația identitară și valorificarea patrimoniului cultural.

Bibliografie

1. ANTONESI, L. *Paideia. Fundamentele culturale ale educației*. Iași: Editura Polirom, 2000, 256 p. ISBN 973-683-302-8.
2. BACIU, S. *Educația identitară în contextul valorilor culturale*. Chișinău: CEP USM, 2016, 198 p. ISBN 978-9975-71-781-4.
3. CUCOȘ, C. *Pedagogie*. Iași: Editura Polirom, 2006, 219 p. ISBN 973-681-955-6.
4. CUCOȘ, C. *Educația. Dimensiuni culturale și axiologice*. Iași: Editura Polirom, 2014, 312 p. ISBN 978-973-46-4774-4.
5. ERIKSON, E. H. *Copilărie și societate*. București: Editura Trei, 1993, 384 p. ISBN 973-97119-0-2.
6. ILUȚ, P. *Identitate, cultură și globalizare*. Iași: Editura Polirom, 2009, 224 p. ISBN 978-973-46-1459-3.
7. MASLOW, A. H. *Motivație și personalitate*. București: Editura Trei, 2007, 384 p. ISBN 978-973-707-195-2.
8. PÂSLARU, V. *Educația culturală*. Chișinău: Editura Lumina, 2010, 176 p. ISBN 978-9975-65-078-4.
9. PIAGET, J. *Psihologia copilului*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 2005, 168 p. ISBN 973-30-1472-7.
10. SILISTRARU, N. *Educația axiologică și formarea personalității*. Chișinău: CEP USM, 2013, 256 p. ISBN 978-9975-71-376-2.

Surse online

11. Ministerul Educației și Cercetării-Centrul Național pentru Curriculum și Evaluare-
<https://rocnee.eu/index.php/dcee-oriz/curriculum-oriz/programe-scolare-front>
[Accesat-05.01.2026/17:18]

Recepționat / Received: 11.02.2026

Acceptat / Accepted: 19.03.2026

Email: luiza.axinte21@gmail.com
nataliastafiu@gmail.com